

Nogle Christianssandske Præsteautobiografier.

Meddelte og ledsagede med Anmærkninger

af

Cand. jur. **E. A. Thomle.**

(Fortsat fra Bind III, S. 304.)

2. Hr. Niels Bloch.

Jeg Niels Brønlund Bloch, Sogne-Præst til Tinds Præstegjæld i øfre Tellemarkens Provstie og Christiansands Stift, er født til Verden A^o 1720 d. 19 Martj paa Gaarden Bredstrand i Øxnæs Præstegjæld og Wester-Aalens Fogderie i Nordlandene under Thrundhiems Stift.¹⁾ Fra den første Tiid af, ieg kand erindre, mærkede ieg hos mig en særdeles Lyst og Drift til Studeringer. Jeg havde næppe lært at læse i Danske Bøger, førend ieg paa eegen Haand begyndte at lære Latinske Ord og Gloser af Donaten, den ieg af Naboe-Præstens Børn havde bekommet, og derudj øvede mig saa meeget, som ieg uden andres Veiviesning kunde komme af Stæd med. Endskjønt at mine Forældre gjerne havde ønsket at føye denne min Naturlige Tilboyelighed, saa syntes dem dog, at deres Omstændigheder ikke tilloede, at holde mig i Skoole i naagen af de saa langt bortliggende Kiøbstæder, men derjmod tilbød mig at lære hvilken Profession ieg selv havde Lyst til; Men da ieg hertil ikke ville beqvemme mig, kom ieg til min Svoger Hr. Jens Hind,²⁾ hvilken brave

¹⁾ Son af Proprietair Gjevvert Bloch og Kirstine Egede, en Søster af den bekjendte Biskop Hans Egede; cfr. C. Gjessing, Ny Saml. af Danske, Norske og Islandske Jubellærere, I. 48, Stamtavlen og J. C. L. Lengnick, Familien Egede. Kirstine (Poulsdatter) Egede var gift 1) med Laurits Hansen Søebled, der 6 Mai 1704 blev ordineret til Sognepræst til Torsken, hvor han † c. 1707, og 2) c. 1714 med Jochum Fredrik Moltzov, der fra 1713 til sin Død 1716 var Sognepræst til Øksnes (cfr. A. Erlandsen, Geistligh. i Tromsø, Stift S. 167 og 205.). Skifte efter hendes 1ste Mand holdtes 4 Juli 1714 paa Harstad, men Boet var fallit, hvorfor Eaken gik fra Arv og Gjæld. (Senjens Provsties Skifteprotokol 1697—1727, S. 48.)

²⁾ Hr. Jens Hind var født i Throndhjem 1704 og var en Son af Provst i

Mands Information ieg næppe nød et Aar, førend hand blev henkaldet til Ævigheden. Da ieg derefter kom til mine Forældre igien, læste ieg paa eegen Haand saa godt som ieg kunde i et par Aars Tiid, og som ieg ikke var til at overtale at forandre mit Forsæt, bragte i sær min Frøme og Gudfrygtige Moder det dertil, at ieg i Aaret 1734 blev sendt til Bergen for der at frequentere den samme stæds berømmelige publique Cathedrale-Skoele. Samme Skoeles samtlige 5 Classer gik ieg igjennem fra bemeldte Aar til 1741, da ieg af den, saavel af sin store Lærdom som af sine u-forlignelige Lære-Gaver Høystberømmelige og hos mig u-forglemmelige Rector, Assessor i Højeste-Rætt og Justice-Raad Jacob Steensen, blev dimitteret til Academiet med et fortræffeligt Testimonio, af hvilket ieg meere til en højfortient Erindring om denne Stoere Lærere, hvis Støv ieg ærer, end i henseende til mig selv, vil alleene andføre følgende Ord: *Dat Documentum, haud multis secundum, humanissimus et præclara minans adolescens Nicolaus Brønlund Bloch, quantam Secretus plebejis animus vim habeat in eluctandis Asperitatibus, quæ, Ostensô procul terrore, molles et abjectos ad Studium cum Spe abjiciendum præcipites impellunt. Hic enim Septennis literarii nostri domicilii hospes, in quod admodum puer inopem doctrinarum animum, et vix primis illarum elementis præmunitum, intulerat, tantô impetu Scholastica Singulorum ordinum pensa absolvit, ut, quæ traditæ ubiqvè disciplinæ fuêre, eas sit dubium dociliori perceperit animô, an fideliori tenuerit. Qvæ enim in lingvis, erudito populo familiaribus, vel verborum venustate prænitent, vel rerum momentum habent, ea sic mente agitavit, ut in rem omnia suam Converterit, Calamus vero delibatis undiqvè flosculis inutritus, nativum tandem, non adscititium ducentis colorem præbuerit Speciem ac præbeat. Nec remissior cultor in scientiarum ingressus est penetralia, Mystagogis usus, quos Scholarum ad huc consvetudo celebravit; ne tamen augustior cæteris disciplina quæ de moribus præcipit, exsucca nimis*

Senjen og Sognepræst til Trondenes Hr. Peder Hind og Anna Iversdatter Wolf; han tog Attestats 10 Juli 1726 og Dimis 24 Okt. s. A., begge Dele med Characteren *haud. ill.*; blev 6 Juni 1732 Sognepræst til Røst og Være efter Hr. Christian Egede, der frasagde sig Kaldet, men døde allerede 1733, som det synes, uden at have tiltraadt sit Embede. Eftersom Hr. Jens Hind ovenfor kaldes Jens Blochs »Svoger«, maa han være identisk med den Præst, der var forlovet med Gjevvert Blochs eneste Datter og som tilligemed sin Forlovede omkom ved at kuldseile paa Reisen for at tiltræde sit Kald.

atqve exsangvis vacillaret, Solidioribus celeberrimi Buddei¹⁾ pedamentis nutantem suffulcit. Natum ad litteras animum adèo non percusserunt literarii census accessiones, patriæ autem angustia, quales fert Suburbani mercatoris Conditio, mentis et famæ, quam fortunæ, fecundioris, adeo non fregère, ut Constanti discendi ardore illarum Summam explere, harum resarcire damna Connisus sit, uno utrisqve obviam remedio iturus, dignum enim Scholæ beneficiis honestas atqve industria exhibuerunt, quem inimica sors effecerat illorum indigum. Nec prosperi conatibus Successus defuère, qui Spem faciunt, probaturum se Academicæ Palladi tam scite præparatum pectus. Benignitati igitur vestræ, Patres Conscripti, nihil propius est aut magis proprium, quam orientis Candidati impetum Stimulare beneficiis atqve alere, tantoqve favore tueri, ut persvasum habeat esse paupertati, modo sanctæ et honestæ, Musasqve colenti, apud vos honorem, nec Roscia vos lege civium vel merita metiri vel præmia, sedutraqve ad virtutis atqve humanitatis sensum oxigere. Sint cara Deo, jucunda mortalibus, literato imprimis orbi fructuosa, quæ inutroqve genere Sumtum iri ab adolescente optimo incrementa auguramus.²⁾

¹⁾ o: Guillaume Budé, fransk Filosof og Philolog, levede 1487 til 1540 og stod i megen Anseelse hos Ludvig XII og Frants I.

²⁾ o: »Den brave og høitstræbende Yngling, Nicolaus Brønlund Bloch, er et udmærket Exempel paa, hvilken Magt en ualmindelig Aand besidder til at be-seire Vanskeligheder, som med fjerntliggende Skrækkbilleder drive blødgigtige og modløse Personer til over Hals og Hoved haabløst at opgive Studierne. Thi han, der i syv Aar har været Elev af min Skole, i hvilken han var indkommet ganske ung uden Kundskaber, ja neppe i Besiddelse af Begyndelsesgrundene, gennemgik med en saadan Jernfid alle Skolens Klasser, at det er vanskeligt at sige, hvad der var størst enten hans Lærenemhed i at opfatte ethvert Fag, der foredroges, eller den Troskab, hvormed han bevarede det Lærte. Thi Alt, hvad der i de klassiske Sprog udmærker sig enten ved selve Udtrykkets Skjønhed eller ved Indholdets Vægt, bearbejdede han saaledes i sin Aand, at han tilegnede sig det som sit eget, og hans skriftlige Udtryk, fra først af stærkt paavirket af de fra alle Kanter udplukkede Taleblomster, har tilslut dannet sig og besidder nu en naturlig, ei længer kunstig Farve og Stil. Som ikke mindre energisk Dyrker har han traadt ind i Videnskabernes Helligdomme med Benyttelsen af de Veiledere, som Skolens Sædvane hidtil har hjemlet; dog for at ei Undervisningen i Sædelæren, som for de øvrige er temmelig indskrænket, skulde være altfor saft og kraftløs, hentede han fastere Støtter for dennes Løshed og Vaklen hos den berømte Buddeus. Forøgelserne i hans videnskabelige Erkjendelse have saa langt fra læmnet hans for Videnskaberne skabte Aand, og Faderens trange Kaar, saadanne som Stillingen hos en Smaastadskjømmand, der har nok af Dygtighed og almindelig Agtelse, men lidet af Formue medfører, have saa langt fra knækket den, at han med ihærdig

Efter lykkelig overstanden Examen artium ex Styli, samt Examen Philosophicum neste Aar derefter, henrettede ieg min Lyst og Flid til det Theologiske Studium, som og var mit fornemste Hoved-Maal og Øjemærke. Imiidlerlid var mig i hændekommen de Grønlandske Missions Beretninger, ved hvis igjennemlæsning, saavel som og ved de Mundtlige Efterretninger ieg derom erholdte af min Høy-ærværdige Hr. Morbroder nu Salig Superintendent Hans Egede, ieg fik een u-modstaaelig Lyst og Drift til at forkynde Guds Naade i Evangelio for de arme Grønlændere, hvorføre ieg og efter Høy-bemeldte min Hr. Morbroders Raadførsel gjorde Ansøgning om, og efter hands Proposition i Aaret 1742 af det Høylovlige Missions Collegio blev andtagen at være Designatus Grønlandorum Missionarius, hvorved ieg og vandt den Hielp i mine fattige Omstændigheder, at ieg tillige blev Alumnus Collegii Regii og Communitatis. Her kunde maaskee dette have Stæd at siiges, at da ieg allerede fra Skoelen af havde erfaret Guds Kraftige Naades dragelse paa min Siæl til større Alvorlighed i min Christendom, saa blev ieg her ved Guds Naade, formedelst bekjendtskab og Omgang med andre Gudelig-Sindede, dertil endnu meere opmuntret og tilskyndet.

Da nu mit Sind saaledes stoed i fuld Længsel efter at forkynde andre den Barmhiertighed, mig selv var vederfare af Herren og derved at kunde udrette noget til hands Ære, saa blev mig og dertil uformodentlig banet en Veij, idet ieg i Aaret 1743 af min Fætter, Præsten til Hellig-Aands Hospital, eller saa kaldte stoere Wartou, Professor Hr. Poul Egede, blev andtagen til Catechete og Aften-Sangs Prædikant til bemeldte Hospital, ved hvilket Embede ieg

---

Læreiver har stræbt at naa det høieste Maal i Videnskabelighed og derved tillige med samme Hjelpemiddel søgt at bøde paa de trange Kaar; thi hans hæderlige Karakter og Flid har gjort ham værdig til Skolens Beneficier, hvortil hans ublide Skjæbne have gjort ham trængende. Hans Bestræbelser have haft et heldigt Udfald, som give Haab om, at han vil give Universitetet Bevis paa, at han er dygtigen forberedt for Pallas's Tjeneste. Eders Gavnildhed, I Universitetets Fædre, ligger intet nærmere eller værdigere, end ved Eders Beneficier at ansøre og nære den begyndende Candidats Iver og værne om den med saadan Velvillie, at han bliver overtudet om, at Fattigdommen, naar den blot er hæderlig og skyldfri og dyrker Muserne, hos Eder finder Agtelse og at I ikke maale Eders Borgeres Fortjeneste og Belønninger efter den Rosciske Lov, men beregne begge efter den Maalestok, som moralsk Character og Dannelse give. Gid da de Fremskridt, jeg forudser, at denne fortræffelige Yngling i begge disse Retninger vil gjøre, maa være Gud behagelige, finde Yndest hos Menneskene og især bringe Frugter for Videnskaberne.

baade fik Andledning til at opbygge min egen Siæl, saa og til at øve mig i de Ting, som henhører til Prædikke-Embedet. Da ieg nu maatte anvænde Tiiden saavel paa at lære det Grønlandske Sprog, som at frequentere Collegia Theologica, og det, som mit nye Embede udkrævede, og til enhver af disse Ting i Særdeleshed udfordredes all Fliid og Flittighed, saa begyndte ieg efter nogen Tiids Forløb, enten af formeget Arbeide, som overgik mine Kræfter, eller og maaskee af andre Aarsager, at blive temmelig syg, i sær af Hypochondrie, som Tiid efter anden meere og meere tiltog. Dette sidste som ellers kunde synes u-vedkommende, andføres alleene i henseende til Herrens Wiise og Naadige Førelse med mig, og at hands Tanker ikke vare som mine Tanker; thi da min Sygdom som meldt er, heller tilend af toeg, og mine Kræfter forsvandtes, saa begyndte ieg at ansee mig selv som aldeles u-duelig til at kunde paatage mig en Missionarii Embede i Grønland, hvortil udfordredes ikke mindre Legems end Sinds Kræfter og besluttede derfor ved Forrestilling herom til det Høylovlige Missions-Collegium at forlange min Dimission og befrielse fra den Forbindtlighed til samme Embede, som hidjndtil havde paaligget mig, hvilken ieg ogsaa i Aaret 1745 Naadigst erholdt. Fra den Tiid af blev dog ikke desmindre mit Sind og Tanker henvendte til Grønland som tilforn, og kan ieg ikke nægte, at ieg joe bestandig fandt Bebrejdelse og temmelig haarde Tugtelsler derover i min Samvittighed, og det saa meeget desmeere, som ieg blev overbeviist om, at mit Øye i den Forandring ikke var saa reent og Eenfoldigt, som det burde være. Men det, som var giort, kunde nu ikke forandres. Dog da ieg mindst ventede det, gjorde Herren selv derudj saadan Forandring, at, da om Høsten 1746 en Missionair, efter 2de Aars Forblivende i Grønland u-formodentlig retournerede, og i hands Sted, neste For-Aar skulle bortsendes een anden, Det Høylovlige Missions Collegium, uden min derom giorte Anmodning, loed mig tilbyde det ved bemeldte Missionairs hiemkomst vacante Embede, i fald ieg dertil havde Lyst og fandt mig skikket. Dette kunde ieg ikke andet end ansee at være Herrens eegen Vink og hands naadige Bestyrelse, hvorfor ieg ogsaa med et glad og Roeligt Sind i Iesu Nafn resolverede til at andtage dette fornyede Kald til at forkynde for Hedningerne i Evangelio Christi u-sporlige Rigdom, og efter at ieg dertil af høybemeldte Collegio ordentligen var kaldet, og af hans Kongel. Maytt: den 30te Decembr samme Aar allernaadigst confirmeret, udstaaet Examen Theologicum under de Høyærværdige Censores Doctor Ieremias Friderich Reuss

og Doctor Peder Holm, samt prædikket pro Dimissione Dom: 1 p. Epiphan: Christi til Høy-Mæsse udj Vor Frue-Kirke over Dagens Evangelium Luc: 2: om Den Tabte og igienfundne Iesum, blev ieg Onsdagen derefter den 11te Jan: 1747 med eendeel fleere Candidatis Indviet til det Hellige Prædikke-Embede af den stoere og berømmelige Biskop i Siellands Stift, Mag: Peder Hersleb.

Fra denne Velsignede Tiid erfarede ieg daglig nye Kræfter baade paa Siæl og Legeme; og efter at ieg havde holdet min Af-skeeds Prædikken i Wartou 2^{den} Paaske-Dag til Aften-Sang og hos mine Venner styrket mig med Bøn og Guds Ord til min forestaaende Reise, tiltrædte jeg samme den 14de Aprilis med det til Disco-Bugt eller til Coloniet Christianshaab destinerede Skiib, hvortil Vii og endelig efter 10 til 11^{ve} Ugers besværlige Sejlads omsider, Herrens Nafn være velsignet, anlangede. Paa denne Reise erfarede ieg den første stoere og kiendelige Prove paa Herrens Naadige og Mægtige Bevarelse, thi da Vii, efter Gisning, havde naaet den første Pynt af Grønland, Statenhuch kaldet, opkom 3^{die} Pintse Dag, efter at Prædikken af mig var forretted et saa forskrækkeligt Vejr og N: W:, som alle de medfahrende sagde sig ikke nogen sinde tilforn at have udstaaet. Skiibet sloges saa forfærdelig af Bølgerne og Vindens Magt, at hver Søm og Naggel bragede, og hver Planke syntes at ville skille sig fra hinanden. I særdeleshed fyldte een forfærdelige Søe det stoere Sejl og kastede Skiibet om saa det blev liggende paa den eene Side, og havde aldrig kundet reise sig igien, dersom Herren, der vilde frelse af denne stoere Nød, ikke havde maaget saa, at Sejlet af Søens og Bølgernes stoere Magt revnede fra den eene til den anden Ende, saa at Skibet derved fik Kraft til at reise sig igien. Ved denne Lejlighed kom ieg første gang ret til at erfahre, hvorledes een Siæl er til Moede, der staaer ligesom paa den yderste bredde af Døden. Denne forfærdelige Storm vedvarede noget meere end 24 Timer, og i den Tiid havde Skibet drevet tilbage meere end 40 Miile.

Efter ankomsten til Grønland begyndte ieg med all Fliid at lære det u-troelige Vanskelige Grønlandske Sprog, hvortil min retskafne og reedelige Collega Hr. Peder Welling,¹⁾ var mig ikke

---

¹⁾ Han var født i Kjøbenhavn 1717, † 9 April 1761 som Provst og Sognepræst til Skydeberg og Orte paa Fyen; cfr. S. V. Wiberg, Bidrag til en alm. d. Præstehist. III. 118 og I. C. Bloch, Den Fyenske Geistligheds Hist. II 1. S. 287.

lidet behielpelig, og som ieg i Begyndelsen lidet eller jntet kunde tale med Grønlænderne, saa bevidnede ieg min Kiærlighed til og Medlidenhed over dem med Taare fulde Øjne. Det første Aar gik nesten ganske bort med selv at lære Sproget, og ieg skammer mig ikke ved at bekiende, at, u-agtet al muelig anvendt Fliid og daglig Omgang med Grønlænderne, jeg først efter 3 til 4re Aars forløb blev i stand til med nogen Færdighed tilstrækkelig at kunde i deres Sprog forklare dem Guds Raad til Salighed. Inidlertiid maatte ieg hjælpe mig, saa godt som ieg kunde, af de faae trykte Grønlandske Bøger, og med hvad ieg selv kunde oversætte i deres Sprog, ligesom det og for det første var min Forretning at lære de Grønlandske Børn at læse i Bog, og at Catechisere med dem af Lutheri Catechismo og Saliggjørelsens Orden, samt at forrette den daglige Guds Tieniste ved Coloniet, og Prædikken paa Søn- og Hellige Dage.

Neppe var det første Aar forløben, førend ieg maatte friste den Bedrøvelse at see mig skildt ved benævnte min brave og retsindige Collega just da ieg allermest behøvede hands Nærværelse, i det hand formedelst en haard og langvarig Sygdom saae sig nødsaget om Høsten 1748 at repatriere, og følgelig kom det ganske Arbeide til at ligge paa mig eene, som endnu ikke havde stærke Skuldre nok til at bære det. Herren hialp dog at bære Byrden, og saaledes gav Velsignelse til sit Ords Forkyndelse, at ieg i Begyndelsen af Aaret 1749 antoeg 4re Voxne til den Hellige Daab, og paa den stoere Mængde Cathechumeni, som bestoed baade af Gamle og Unge, viiste ordet sig at være ret levende og kraftig. Samme Aar gav Herren mig atter et besynderlig Beviis paa sin Naadige og Mægtige Bevarelse, endog naar alt Haab for Menneskelige Øyne synes at være ude.

Jeg tillige med min Fætter, som om Sømeren var kommen for at være mig behielpelig i Embedet, Hr. Peder Egede, nu Sogne Præst til Feedts Præstegjæld i Aggershuus Stift, havde i nogle Uger opholdet os iblandt Grønlænderne 4re Miile Norden for Colloniet, og da vor medbragte Proviant var fortæret, besluttede vii at reise hiem den 6te Novbr. Vii kom med vort Fartøye samme dag mod Aftenen Coloniet nær paa en Miil, men formedelst stærk Modvind og Snee-Fog maatte vii søge Landet og paa aaben Mark i Snee og Frost holde ud heele Natten igiennem. Dagen efter Continuerede endnu samme Veyr, og da vii frygtede for at det endnu længere

kunde vedvare, og vii hverken havde havt forrige Dag, eller nu det allerminde til Livs Ophold, saa besluttede ieg og min Collega med en af Matroserne ved Middags Tiid at gaae over land til Coloniet, endskjønt vii maatte gaae hver Trin i Sneen til midt paa Livet. Med stoer Besværlighed vare vii komne vort hjem nær paa en god halv Miil, da et forskrækkelig Sneefog overfaldt os hvorover vii ikke kunde see hvor vii skulle hen, endogsaa de højeste Fielde, der skulle tiene os i stæden for Compas, bleve u-synlige for os. Vii maatte dog fortsætte Marchen, med hvilken det gik temmelig langsom, deels fordi vii vare trætte, deels afmægtige, efterdi vii i 2de Dage ikke havde spiiist meere end en maadelig Frokost den første Morgen, og saasom det holdte ved at Sneen bestandig, saa maatte vii og holde ud den Nat, snart med at gaae for nogenledes at imodstaae Kulden, snart med at hvile os i Sneen, da den eene af os imidlertid bestandig maatte holde Vagt over de 2de andre, paa det at Træthed og Søvn ikke skulle overvælde dem, da det vidstnok havde blevet den sidste Søvn. Vi længtes, som enhver kand slutte, jnderlig efter Morgenen, og da denne frembrød, og det begyndte at blive noget klarere Luft, befandt vii os imellem 2de hoije Field, dog uden endnu at viide paa hvad stæd vi egentlig vare.

Vii maatte da, endogsaa over Kræfter, stræbe efter at komme op paa Toppen af Fieldet, og da vi endelig kom der, bleve vi til vor største Forskrækkelse var, at vi vare 2 til 3 Miile borte fra Coloniet og havde endnu 2 Fielde at overstige. Haab paa den eene Siide at kunde komme hiem, og den yderste Afmagt paa den anden stridede nu med hinanden, og det var nær ved, at den sidste havde faaet overhaand. Vii stræbede af de ringe Kræfter, som endnu vare tilovers, at gaa det bedste vi kunde, og imellem at hviile. Endelig hialp Gud at vi kom Coloniet paa en Fierding Vejs nær, men da vare vi saa overvundne af Hunger og Mathed, at vi ikke mægtede at komme længer, og vi havde maaske sat Livet til allesammen, dersom ikke de øfrige Folk, som vi forlode med Baaden, havde i Forveien været hiemkommen, hvilke strax mærkede, at vii havde gaaet Fejl, og derfor med Skriig og Skyden, som vi dog ikke hørte, leedte efter os allevegne, og endelig fandt os siddende i Sneen, da vi ved deres Hielp bleve saa godt som baarne hiem, efter at vi nesten i 3 dage og 2 Nætter ikke havde nydt det mindste til Livs Ophold uden Is og Sneen og en goed Alen Tobak, som Matrosen havde med sig, og vi Broderlig deelede jmellem os, og desforuden gaaet en lang og besværlig Vej. Vii havde

dog maaskee alligevel creperet, efter at vi vare hiemkomne, efterdi vi neppe havde styret vor Graadighed, dersom ikke min Hustrue havde været saa fornuftig at give os gandske Ijdet i Begyndelsen. Ved denne Prøve erfarede ieg ret hvad Hunger er, og under den yderligste Afmagt at være nær ved at udgive sin Aand. Siden kom vi til Erfaring om, hvad Aarsagen var til at vi saaledes toege Fejl af den rette Veij, nemlig, at, da ville undflye en Præcipise, som laae Vesten for os, og hvorfra vi lættelig kunde styrte ned i Søen, saa geraadede vi for langt af Veijen paa den østre Side, hvorved Ordsproget rigtig blev opfyldt paa os: incidit in Schyllam qui vult vitare Charybdin. Det er ufornoden at siige det, som enhver lættelig kand slutte, at vi ikke hastig forvandt det paa denne fatale Reise udstandne Onde. Det paafølgende 1750 Aar blev mig i mange henseender saa vel en Prøvelses som en Hiemsøgelses Tiid i Naade. Baade paa det første og sidste kunde jeg fremføre adskillige Beviiser, dersom ieg ikke frygtede for at blive for vidtløftig i min Fortællelse, ieg vil derfor lade mig nøje med at anføre dette eene, saasom samme kand ret give en herlig Anledning til at priise Herrens Trofasthed, som ikke lader dem blive uden Hielp, som sætte deres Tilliid til ham, hvilket og siden i allehaande slags jndfaldende Nød har tient mig til Friimodighed. Tildragelsen bestoed kortelig derudj: Med bemeldte 1750de Aars begyndelse havde det almindelige Handels Compagnie udj Kiøbenhavn indgaaet en Nye Octroiie angaaende Grønlands Beseigling. Formedelst adskillige Forhindringer bleve Skibene fra bemeldte Compagnie meeget silde udsendte. Imidlertid havde Hr. Jacob Sewerin til Dronningslund, som hidindtil havde bestridet den Grønlandske Handel og Beseigling, udsendt et Skib, der skulle hiem hente de ham tilhørende Handels Vahre med videre, men medbragte, som sluttelig, ingen Proviant til de i Grønland værende, hvilken skulle forventes med det nye Compagnies Skibe. Da det først benævnte allerede var færdig til at gaæ fra Landet, var endnu ikke Compagniets Skib ankommen, endskiønt det allerede var meeget over den Tiid, de plejede at komme. Dette satte os i en yderlig Frygt, saasom Vi formoedede at Skibet maatte være forliist i Iisen, eller ved andre u-lykkelige Tilfælde. Vi overtalede Skipperen paa det ankomne Skib endnu at bje i 14 Dage, hvortil hands Samtykke ikke uden meegen Bøn og største Vanskelighed erholdtes, men da efter disses Forløb endnu ikke det forventede andkom, ville hand uden mindste Forhaling fortsætte Reisen. Her var nu ikkun et af 2de haarde Ting

at udvælge, enten at forblive i Landet, og underkaste sig den Fare at crepere af Hunger, saasom paa Coloniet ikkun fandtes nogle faae Proviant-Sorter, og deraf ikke meere end hvormed 3 Persohner med største Sparsoemlighed kunde have udkomme 2 til 3 Maaneder i det længste, eller ogsaa med det endnu nærværende Skib at forlade Landet. Det er Sandhed for Herren, at ieg vanskeligere kunde overtale mig til det sidste, end til det første. Gud havde i dette Aar viist mig en stoer Velsignelse, som ledsagede mit ringe Arbeide: en stor Deel vare antagne til den Hellige Daab, og ieg havde i dette Aar frëm for i de forrige en stor Mængde af Lærvillige, og til Deels rørte og overbeviiste Catechumeni. Alleene at tænke paa at forlade dem var en u-sigelig Smerte og Saargiørelse for mit Arme Hjerte. Dette u-agtet skulle her dog resolveres til en af Deelene, og det i en Hast. Under Bøn og Paakaldelse om Viisdom og Raadførelse heroven fra overlagde ieg Sagen med min Collega, og blev besluttet, at en af os med Catecheten og en af Matroserne, som godvillig dertil ville lade sig overtale, skulle forblive tilbage i Tiliid paa Herrens Forsyn, men alle de øfrige tillige med min Hustru, som den Tiid var høye Frugtsommelig, skulle rejse med Skibet. Nu kom det aleene an paa, hvilken af os 2de der skulle enten blive tilbage, eller rejse bort, ieg eller min Collega, men dette var ikke saa lætt afgiort. Vi bleve derfor eenige om at lade Herren selv decidere Sagen, og udfaldet blev, at ieg skulle Reise, og min Collega med de 2de andre blive tilbage. Jeg maatte derpaa i Hue og Hast forføije mig om Bord paa Skibet, men Herren alleene bekiendt med hvad jnderlig Bedrøvelse, som blev forøget ved mine kiære Grønlænderes Graad og Hysten, der saaledes rørte mit Hierte, at det var færdig at briste, og hvorover ieg u-mulig var i stand til at siige dem til afsked, som ieg gjerne vilde.

Dette skeede den 20de Julii, som var en af de bedrøveligste Dage, ieg har oplevet i Verden. Endskiønt der nu efter all Anseende var lidet eller intet Haab om, at det forventede Skib skulle komme, og endnu mindre Formoedning at træffe det i Søen, i fald det end var i behold saa forekom det mig dog hidindtil, ieg ved ikke af hvad Grund, at ieg ikke dennegang skulle forlade Grønland. Dette mit Haabes lille Gnist begyndte endnu meere at forøges derved, at vi i de første 2de Dage havde deels Contrair, deels ingen Vind, og altsaa ikke avancerede langt bort med Skibet. Men da Vinden den 3^{die} Dag begyndte at blive goed, og vi skulle begive os ud i den vide Søe, begyndte og min forrige

Troes og Haabes lille Gnist ved samme ligesom reent at udslukkes. En tyk Taage indfaldt tillige, som havde gjort det umueligt at see det forventede Skib, om vi end havde mødt samme, og Tvifls og Vantroes Taage blev ikke mindre i mit Hierte. I denne ælendige Tilstand begav jeg mig omsider til Hvile, men de bedrøvelige Tanker, som eengang havde bemestret sig mit Sind, forundte mig ikke den Roe, ieg søgte. Men just da det største Mørke havde opfyldt mit Hierte, og de øfrige havde været omgivet med det naturlige Mørke, gjorde hand, som er det Sande Lys og Herlighedens Glands, det lyst paa eengang, i det, da Taagen lidet efter Midnat forsvandt, et Skib nogle Bøsse-Skud forud blev seet af Skibs-Folkene, som med sædvanlig Skriig gav denne Glæde tilkiende, og mig blev det visselig til meere end een Naturlig Glæde, da vi efter faae Minutter vist erfarede, at samme var det saa længe og inderlig forventede Skib. Jeg kand endnu erindre, men ikke udsige, hvilken jnderlig sød Glæde, der igjennemtrængede min Sjæl, og hvilket saligt Halleluja, vor ævige Forbarmer til Lov og Priis, ieg endnu samme Dag ved min tilbagekomst sang med mine kiære Grønlændere, som over denne dem og mig beviiste stoere Naade, bleve jnderlig rørte fulde af Glæde og bestyrkede i den Overbeviisning at det Guddommelige Forsyns Øye styrer alle Ting til det bedste for sine Børn. Jeg har tilforn erindret, at, naar man end og har brugt den mueligste Flittighed, Man først efter 3 til 4re Aars Forløb kand blive istand til at tale det Grønlandske Sprog med nogenledes Færdighed. Naar nu en Missionair efter 4 eller 5 Aars forblivende forlader Grønland, saa forlader hand sine Tilhørere just paa den Tiid, da hand først kunde blive dem til nogen Reel Nytte. Denne Erfaring bevægede mig at proponere for det Høylovlige Missions-Collegium at da Missionairene som aldrende komer over til Landet, langsom og aldrig til nogen ret Fuldkommenhed lærer det Grønlandske Sprog, men dog ofte, endog imod deres Villie og Forsæt enten formedelst Sygdom eller andre betydelige Aarsager, nødes til at Repatriere, hvorved Missionens ønskelige Fremgang meget blev hindret, nogle gode Unge Subjectæ maatte udsøges af Skoelerne og oversendes til Colonierne, for med Tiiden at bruges til Catecheter, ja vel og, om de dertil bleve beqvemme, til Missionairer. Dette mit Forslag blev ogsaa approberet, saa at Aaret efter, neml. 1751, bleve 4re fremvoxne Dreng fra det Kongl. Waisenhuus oversendte, og det høye Collegium havde den Fortroelighed til mig, at de alle bleve betroede til min Underviisning og Anførsel for det

første. Den eene af dem døde af Skørbug Vinteren efter, og den anden, som hverken havde Lyst eller var beqvem til at forblive i Landet, sendte ieg tilbage nestfølgende Aar. De 2de andre forblev bestandig hos mig, gjorde en ønskelig Fremgang, og da ieg forloed dem kunde de tale næsten som indfødte Grønlændere. Saavel i Betragtning af, at det Stæd, hvor Coloniet stode, var aldeles u-beqvem i henseende til Grønlændernes Fangst og Næring, hvorover de næsten hver Vinter maatte udstaae Hunger og Sult, som og i Særdeleshed, at de Unge døbte Grønlændere, ved de onde og liderlige Matrosers Omgang bleve forførte og fordærvede, og det saa meget mere, som der var bleven udvirket Tilladelse, at de sidst benævnte maatte gifte sig med de døbte Grønlandske Qvindfolk, havde ieg og til samme Tiid for nogen ledes at raade Boed paa dette dobbelte Onde, tillige giort Ansøgning om, at faa et lidet Hus oversendt for mig og de øfrige til Missionen henhørende, og som ieg ville lade opsætte 4re Miile Norden for, hvilket og vel blev mig tilstaaet, men Skibet, som havde samme jnde blev forliist i isen, ved hvilken u-lykkelige Hændelse og den største deel Proviand blev borte, som vi skulle have for det tilkommende Aar. Ligesom Guds Veje med mig til denne Tiid bestandig havde været en Omvexling af Bedrøvelse og Glæde, saa bleve de og freemdeles i den tilkommende Tiid.

Foruden at ieg næsten den ganske Vinter 1752 var bestandig syg, i sær af Skørbug og Sting, saa yttrede sig imod For-Aaret en heftig og Smitsom Sygdom iblandt Grønlænderne, hvoraf saavel de fleeste døbte, som den største Deel af Catechumenis og de omkring boende Hedninger, bleve henrykkede. Hvor Sygdommen kom jnd i Et huus, eller iblandt en Familie, borttoeg den næsten alle og enhver. De fleeste døde efter 2 til 3 Dages Sygdom. De arme Hedninger flygtede af Frygt for Døden fra et Stæd til et andet, men de kunde dog ikke undflye Døden selv, som allevegne fulgte dem i Hælene. Det var ynkeligt at see de mange døde Legemer, som de havde forladt, ligge u-begravne paa den aabne Mark, hvilke vi dog, saa vidt vi kunde overkomme, skiulte paa bedste Maade for Fugle og Rov-Dyr. De Christne Grønlænderes Død gik mig nu i sær saa meeget mere til Hierte, som ieg forhen havde giort mig et stoert Haab om en Velsignet Fremgang i Herrens Giærning.

Vor lille grønlandske Meenighed var i de 2de sidste Aar især bleven forøget med mange Siæle, hvorjblandt fandtes eendeel, som ieg haabede at kunde bruges til velsignede Redskaber at forkynde

deres Landsmænd den Naade, som dem selv var vederfaret af Herren. Hos Catechumeni havde ogsaa Ordet om Naaden og Forsoningen i Christo teet sig kraftig, og da ieg desuden nu igien med det ankomne Skib havde bekommet et ljdet Huus isteden for det, som forrige Aar blev forliist, og hvorved ieg haabede, at de forrige mange og stoere Forhindringer, baade paa min og Grøn-lændernes Siide, kunde blive ryddede af Vejen, saa tegnede det sig i alle henseender til en riig og velsignet Høst. Men nu laae alt mit Haab ligesom paa eengang kuldkastet, min Siæl kom herover i en u-beskrivelig haard Nød, da ieg dagligen, ja næsten hver Time paa Dagen maatte see den eene af mine kiære Grønlandere efter den anden saa pludselig at henrykkes. Det forekom mig, som Herren slet ingen behagelighed havde enten til mig eller til mit Arbeide, og at alt hvad ieg havde foretaget mig maatte nødvendig striide imod hands Sind og Villie. Ja ieg blues ved at sige, hvor stort det Fiendskab var jmod Gud, som ieg til en Tiid fandt i mit Hierte. Denne min i Sandhed ynkværdige Tilstand blev og ikke lidet forøget derved at ieg saa mig nødsaget til at lade min kiære Hustrue, som hidindtil havde været mig til Hielp, Trøst og Opmuntring, med et halv Aars gammel Barn at Reise til Fædrene-landet med det ankomne Skib, for at søge Hielp imod et vidst Til-fælde, hun i sidste Barsels-seng havde bekommet, og som var af den farlige Beskaffenhed, at det Øiensynlig ville foraarsage hendes Død, om hun længer forblev i Landet. Ved denne Anledning blev ieg og i sær fristet til at forlade baade Landet og mit Emede. Men Herrens skiulte Naade holdt mig tilbage og hialp mig at overvinde end og denne Fristelse, og mig blev skiænket en ret forunderlig stoer Friemodighed og Trøst. Frelserens Befalling, at forlade Fader og Moeder, Hustrue og Børn for hans Skyld, blev mig ikke længer en u-taalelig Byrde, og de Ord: ieg vil viise dig, hvad du skal liide for mit Nafns Skyld, vare mig ikke meere forskrække-lige. I Særdeleshed var det min Siæl til en u-sigelig Vederqvæ-gelse, at Herren magede det saaledes, at ieg kunde være hos og ved de fleeste af mine kiære Grønlandere i deres Døds-Stund, og forkynde dem Jesu Naade lige indtil deres sidste Øyeblik, og der-ved selv at være et Øyensynligt Vidne om deres hengivne Sind under Herrens Villie, deres sande Frimodighed imod Døden, deres Tilliids fulde Troe til Jesu Forsoning og deres levende Haab om at blive deelagtige i hands Herlighed. Aldrig havde ieg tilforn erfahret Naadens Kraft saa kiendelig paa deres Siæle, som nu, og de fleestes

Taler og Opmuntringer, Mændenes til deres Hustruer, disses igien til deres Mænd og Børn, og disse sidstes til Forældrene og andre vare saa bevægelige, kraftige, fulde af Troe og en jnderlig Længsel efter at opløses og være med Christo, at mit Vantro Herte kunde ikke andet end derover blive beskæmmet. Ja, endog paa mange iblandt Hedningerne, eller de u-døbte, som vel i Anledning af deres Børns underviisning havde hørt Guds Ord, men om hvilke ieg dog ikke formoedede, at de havde taget noget deraf til Hierte, viiste Naadens Arbeide sig ret kiendelig i deres Døds-Stund, i det de eij alleene udloed sig med Fortrydelse over, at de ikke bedre havde benyttet sig af Guds Naades Kald tilforn, men og opmuntrede deres Børn og tilstædeværende, ja, paalagde det dem som en Pligt, at de skulle adlyde Guds-Ord, blive troende og lade sig døbe, thi de befandt nu, at Mennsker, imedens de leve, tænker anderledes, end naar de skal døe. Jeg maatte og give dem det Løfte, at ieg med al muelig Kiærlighed skulle andtage mig deres Efterladte, saavel i henseende til deres Aandelige som Timelige Velfærts Befordring. Efter at Gud havde ladet denne Grasserende Sygdom, der uden Tvivl bestoed i en hidsig Feber, hvormed Sting-Passioner var forbunden, ophøre, og Skibet havde begivet sig paa Hiem-Relsen, forføyede ieg mig med Catecheten og de 2de Waisen-Dreng fra Coloniet 4re Miile Norden for til min Nye Boelig i Claushavn, hvilken jeg imidlertid havde faaet saavidt færdig, at vi kunde tage derind. Med min Collega, som hidjndtil havde været hos mig, skiltes ieg nu ogsaa, i det han begav sig til et Stæd endnu længere Nord, kaldet Jacobshavn, hvor og et lidet Huus for ham og de øfrige Missions Betjentere samme Sommer var bleven opsat. Nu skulle Herrens Giærning iblandt Grønlænderne begyndes ligesom fra først af; thi da næppe 20 Persohner af de forhen døbte overlevede den omtalte Sygdom, og de fleeste Catechumeni iligemaade vare bort-døde, saa var det ligesom Missionen nu først skulle tage sin Begyndelse. Denne gik nu og for sig, saavel hos mig som hos min Collega, med en u-ventelig velsignet Fremgang. Jeg siger uventelig; thi omendskiønt at min nye Boelig var sat paa et for Grønlændernes Fangst og Næring meeget fordelagtigt Stæd, saa troede ieg dog at disse af Frygt for den hidindtil grasserende Sygdom ikke i lang Tiid torde komme os paa mange Miil nær. Men tvert jmod min Formodning forsamlede sig til os jmod Høsten en stoer Mængde fra alle Kanter, som tæt ved min lille Boelig strax byggede sig 3de stoere Huse at boe udi forestaaende Vinter. Dette

blev mig saavel til en stoer Opmuntring, som en herlig Anleedning i Jesu Nafn at udkaste Ordets Garn for paa Nye at fange Mennesker til hans Riige. Hertil gav og Herren saadan Velsignelse, at ieg samme Høst d. 5te Nov. fandt mig overtalt til at antage 9 voxne Grønlændere, efter foregaaende tilstrækkelige Underviisning, og deres jnderlige Forlængsel, til den Hellige Daab, og atter den paafølgende 17de Decembr. ligesaa mange. Det efterfølgende Aar 1753 blev ikke mindre Velsignet med kiændelig Frugt, i det først den 4de Martj 10 Siæle bleve lagte til Meenigheden, hvoriblandt nogle vare 30, 40 Aar gl. og derover, den 5te Novembr. 4re og den 2den Decembr 5, ligesom og det næstpaafølgende Aar blev ikke mindre Frugtbar og Velsignet, saa at, da ieg om Høsten 1754 forloed Grønland, foruden de, som ved min Collegæ Fliid og Arbeide vare vundne og døbte paa det andet Stæd, og hvis Tall ieg nu ikke erindrer, fandtes paa dette Stæd 73 Døbte, u-beregnet Catechumeni, og de, som af de omkringboende havde faaet Underviisning og til Deels virkelig Overbeviisning af Guds Ord. — Foruden det Daglige Arbeide med Grønlændernes underviisning, anvendte ieg i de 2de sidste benævnte Aar all den derfra tilovers blevne Tiid paa at oversætte i deres Sprog saavel Forklaring over nogle Søn- og Hellig-Dags Evangelier, som og over andre Skriftens Sprog, jndeholdende de Vigtigste Hoved- og Grund-Lærdomme, hvortil ieg brugte deels mine egne Mæditationer, deels andre Stoere Mænds Prædikkener, hvilke jeg efter bedste Indsigt og Evne søgte at accomodere efter mine Tilhøreres Begreeb og Tilstand, saavel som og en fuldstændigere Saliggjærelses Orden, end den forhen trykte, nogle Bønner og een goed Deel opbyggelige Psalmer, hvorpaa der hidindtil havde været Mangel, og hvilke siden ere blevne trykte til almindelig Brug. Med dette mit ringe, dog velmeente Arbeide, tænkte ieg at kunde tiene de efterfølgende Nye ankommende Missionairer, som i Begyndelsen kunde benytte sig deraf, jndtil de selv kunde blive i Stand til at giøre noget deslige eller bedre. Acta Apostolorum, som var verteret paa Grønlandsk af Hr. Professor Egede,¹⁾ og af ham oversendt til min Revision, igiennemgik ieg Ord for Ord, og derudj rettede og forbedrede det som behøvedes, hvortil ieg og fejjede St. Johannes 3de almindelige Epistler, som ieg forhen til

¹⁾ o: Biskop over Grønland Poul Egede, en Søn af Grønlands første Missionær Hans Egede og 1ste Hustru Gjertrud Rasch. Cfr. Nyerup & Krafts Literaturlex. 144, J. C. L. Lengnick, Familien Egede og C. Gjessings Jubellærere I. 48 Stamt. og III. 473—81.

Forsøg havde oversat og brugt for Grønlænderne.¹⁾ Imidlertid var ieg saavel formedelst mine Kræfters og Helbreds kiendelige Aftagelse, som og for andre vigtige Aarsagers Skyld, dem ieg ikke her kand eller vil næfne, bleven nødsaget til at giøre underdanigst Ansøgning om Tilladelse at begive mig til Fædrene-Landet, og da ieg samme havde erhholdet, besluttede ieg i Herrens Nafn at forlade Grønland og med Skiibet at Repatriére, og efter at ieg næsten i 8te Aar ved Herrens Naade havde Arbeidet iblandt Grønlænderne og udstaaet allehaande Møysommeligheder, samt taget en kierlig men bedrøvet Afskeed med mine kiære Grønlændere, velsignet dem, og under Bøn og Taarer overleveret dem til den stoere Over-Hyrdes Salige Forsorg og Pleje, forloed ieg dem, og efter en temmelig hastig og lykkelig Reise anlangede til Kiøbenhavn d. 11te Septembr: 1754.

Maaske nogen ville forekaste mig, at ieg længer burde have forblevet i Grønland, allerhelst da jeg i de sidste Aar især havde seet saa kiendelig Frugt af mit Arbeide. Men ieg har tilforn sagt, at ieg ikke kand bekiendtgjøre alle de betydelige Aarsager, som drev mig dertil. Jeg vil alleene beede enhver, som herudj ikke vil dømme om mig efter Kierlighed, at de vil sætte sig i mit Sted, og overlægge, om de ikke maaske havde giort det samme, naar de havde befundet sig i liige Omstændigheder. I øfrigt veed ieg ikke, om et ved adskillige udstandne Besværligheder svækket Sind og Legeme, nesten 8te Aars forblivende paa det koldeste og haardeste Sted, min Hustrues Fraværelse, til hvis underholdning, saavelsom til mit eget behøvende, min ringe Gage u-muelig kunde være tilstrækkelig, og frem for alt dette, den skadelige Tilladelse for de liderlige Danske Matroser at gifte sig med de døbte Grønlandske Fruentimmer, hvoraf ieg allereede havde erfahret saa mange u-lyksalige Virkninger til Jesu Riiges Nedbrydelse, og som ieg ikke ved alle mine derimod giorte Forestillinger kunde afværge, men som dog siden baade er bleven indseet og fortrydt, ieg siger, om disse Aarsager, som ieg allene her vil andføre, kand ansees som nogenledes gyldige til at Retfærdiggjøre min Hiemreise, eller om de ikke kunde være ligesaa betydelige som mange andres, der af mindre Fornødenhed søger Forflyttelse fra et Stæd til et andet. Endskiønt ieg med min Legemlige Nærværelse havde forladt Grøn-

---

¹⁾ Cfr. O. Worm, Lexicon over lærde Mænd, III. 90 og Nyerup & Krafts Literaturlex. 71.

land, saa blev dog mit Sind og jnderlige Tilbøjelighed bestandig denne, at kunde opofre all min øfrige Tiid alleene til Grønlands Nytte, hvorføre og, da det Kongel. Waisen-Huus ved Professor Edwalds Død noget efter min Hiemkomst var bleven Vacant, gjorde ieg derom allerunderdanigst Ansøgning alleene i den Henseende, at ieg ved dette Embedes Erholdelse, i Fællesskab med den i det grønlandske Sprog erfarnne Professor Egede kunde faae Tiid tilovers at anvende paa den Hellige Skriftes og andre gudelige Bøgers oversættelse, men ieg blev ikke saa lykkelig herudj at opnaae mit Ønske.

Nesten efter 3de Aars Langvarig og kummerfuld Solicitation, blev ieg endelig, uden min derom giorte Ansøgning, Allernaadigst kaldet til Lærer for dette Tinds-Præstegjæld,¹⁾ til hvilket Embede

¹⁾ Han blev 19 Novbr. 1756 Sognepræst til Tind efter afd. Laurits Qvislin og 27 Okt. 1774 efter afd. Mads Kreydahl Sognepræst til Liers Præstegjæld ved Drammen mod at svare Formandens Enke 50 Rdl. i aarlig Pension, hvilken han imidlertid under 3 Marts 1779 fik ført over paa den residerende Capellan; fik efter Ansøgning i Naade Afsked fra sit Embede 9 Decbr. 1791 med 300 Rdl. i aarlig Pension, men døde allerede i Marts Maaned til følgende Aar 72 A. gl. Som Sognepræst i Tind havde han ved et Fald af Hesten skadet sin ene Arm, hvilket foraarsagede, at han ikke kunde omdele Alterens Sacramente. Da han 1774 søgte Lier, fik han under 4 Aug. s. A. følgende Attest af Biskop O. Tidemand: »Supplicanten fejler ikke i den Forsikkring, at jeg [næst Gud, som det Høyeste, sikreste og bæste Vidne:] hverken vil eller kand andet attestere end det, der kand sigte til Hans Bæstes Befordring; eftersom Han ved ingen Ting er mig bekiendt af andet endten Sind eller Forhold i og uden Embedet end det, der sigter til Guds Riiges Befordring og Bæste og, da jeg kand ikke andet end saavel tilstaae, at Hans samtlige i Suppliquen allerunderdanigst andragne adskillige grunde til sin allerunderdanigste Ansøgning medføre vitterlig Sandhed; ikke heller forbigaae at mælde, det Han er een i Guds Kirke-Arbeide Vel-fortient, troe, vindskibelig flittig og nidkier; ja til med ulj Gaver og Mæle behagelig Præste-Mand, saa kan jeg heller ikke andet end hierteligen ønske ham Guds og Kongens Naade til belejlig Befordring, som han visseligen trænger til«. Da han blev Sognepræst til Lier, bleve 10 Gaarde, den saakaldte »Aassiden«, skilte fra Lier og henlagte til Bragernæs Sognekald. Bloch var gift med Catharina Wibe, der døde før han; med hende havde han blandt flere følgende 2 Born: 1) Poulina Catharina, døbt i Vor Frelsens Kirke i Christiania 12 Decbr. 1755; * c. 1783 med Hans v. Hoel, døbt i Gausdal 15 Sønd. p. Tri. 1738, Son af Captlieut. Elias v. Hoel og Idde Arboe. Han blev 1 Mai 1769 Premierl. i 2 Smaalenske og 22 Aug. 1788 Capt. i Thelemarkske nat. Infreg. — 2) Jens, døbt i Tind 2 Paashedag 1758; han blev 28 April 1784 Capellan hos Faderen og blev senere resid. Capellan til Strøms Præstegjæld i Odalen: * med Bolette Olava Glad, døbt i Sigdal 2 Marts 1762, Datter af resid. Capellan Hans Glad og Anne Margrethe Friis Bache. Deres Søn var Statsraad Hans Glad Bloch, der † paa Nitsund i Fet 31 Decbr. 1865.

ieg af Provsten Velædle Hr. Jens Ejlertz blev installeret Dom: 2. p. Trin: 1757.

Dette Stæd kunde ieg ikke anderledes ansee, end det andet Grønland. Den fast u-troelige Blindhed og Vandkundighed, de mange Syndige og ugudelige Skikke, som Herskede overalt i Meenigheden, vare fast større her end paa det forrige Stæd, og de besværlige Reiser til 3de Annexer, som ofteste ikke sker uden med Livs-Fare over den bekjendte Tind-Søe, kand gandske vidst sættes i Ligning med de, ieg paa det forrige Stæd har udstaaet. Her har ieg nu ved Guds Naade Arbeidet paa 9de Aar. Er derved noget godt udrettet til Herrens Ære og Meenighedens Opbyggelse, da skal hand alleene have Priisen og Velsignelsen derfor baade her og i Ævigheden. —

Tinds eller Attraae Præstegaard den 23de Octobr. 1765.

(Fortsættes.)

Mads Frandsen Illum og hans Hus.

Af S. Jörgensen.

Af Slægten Illum fra Faaborg nævner Danske Atlas (Tom. 5 pag. 387, 88 og 483) Peder og Mads som Ejere af Gaardene Vang, Villerup og Irup i Jylland. Dette er forøvrigt det eneste, jeg tidligere har set om Familien. — I Faaborg Byes Raadhusarchiv findes imidlertid et meget vidtløftigt Skifte*) efter Peder Illums Moder (300 Ark stort), der er et helt Magazin til Slægtens Historie; blandt andet er deri indlemmet mange Breve vekslede mellem Forældrene og Bornene. Ogsaa om mange Forhold i Handelsverdenen til den Tid gives der interessante Oplysninger. Skifteretten har givet sig saa ualmindelig god Tid og oplyst om mange Forhold, som man egentlig ikke skulde tro vedkom Skiftet. Mulig har den sikre Overbevisning om, at Arbejdet nok blev betalt, lettet Skriveren hans betydelige Arbejde. — Det var i Sandhed ogsaa en mærkelig Slægt: i en Tid, da Klagen over trykkende Forhold var almindelig, og mange ældre og rige Handelshuse bleve ruinerede,

*) Foruden dette er til denne lille Skildring benyttet Raadhusbogen i Faaborg Archiv og Salling Herreds Tingbøger. —